

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

mmv@eduskunta.fi

O 48/2019

SÄÄDÖSEHDOTUSTEN VAIKUTUSARVIOINTIEN TOTEUTUMINEN – NYKYTILA JA KEHITTÄMISTARPEET

Elintarviketeollisuusliitto ry pitää perusteellista ja monipuolista vaikutusarviointia erittäin tärkeänä osana hyvää säädösvalmistelua. Sen toteutumisessa on mielestämme kehitettävää myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaa koskien. Myös jälkikäteistä vaikutusten arviointia ja seurantaa olisi lisättävä nykyisestä.

Pidämme oikeusministeriön tilaamaa asiantuntijaselvitystä (Keinänen, Pajuoja) hyvin laadittuna, ja kaikkia sen esittämää viittä kehittämissuositusta peruteltuina, ja myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaa koskevin.

Käsityksemme mukaan MMM ei erotu muista hallinnonaloista lainvalmistelun vaikutusarviointien suhteen, mutta yleiset raportissa esiin tuodut ongelmat ovat tunnistettavissa. Alan toimijoita, kuten elintarvikeyrityksiä koskevat usein myös muissa ministeriöissä valmisteltavat säädökset, sekä kaikki yleisesti elinkeinoelämää koskevat säädöshankkeet. Näitä ovat elintarvikealalla etenkin ympäristö- ja elinkeinolainsäädäntö sekä liikenteeseen-, verotukseen- ja terveyden edistämiseen liittyvä lainsäädäntö. Elintarviketeollisuudelle tärkeä lainsäädännöllinen kokonaisuus on lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoima työlainsäädäntö.

Vaikutustenarviointi vaatii resursseja, mutta niiden lisäksi myös raportin esiin nostamalla toiminnan kehittämis ehdotuksilla tilannetta voidaan parantaa, ja samalla kiinnittää asiaan enemmän huomiota. Konkreettiset työkalut kuten raportin kirjoittajien laatiman tarkistuslistan laaja käyttöönotto, sekä ohjeistuksen uudistaminen ja selkeyttäminen edesauttavat asiaa.

Elintarvike- ja maatalousalaa suoraan koskevat sektorin omat substanssisäädökset ovat monilta osin EU-laajuista harmonisoitua sääntelyä. Kuitenkin direktiivejä toimeen pantaessa kansalliset lait ja asetukset määrittelevät niiden soveltamista, ja usein säädetään EU:n minimitasoa pidemmälle menevistä toimista. Siksi vaikutusarviointi on tärkeää, ja myös sisältäen kansainvälistä vertailua. Monet toimialaan vaikuttavat säädökset ovat edelleen kansallisesti päätettävissä.

Käsillä oleva selvitys ei ulotu EU-säädösten valmisteluun ja vaikutusarviointiin. Ottaen huomioon EU-sääntelyn poikkeuksellisen merkittävyyden maa- ja elintarviketaloudessa, ETL korostaa kansallisten vaikutusarviointien tärkeyttä myös Suomen EU-kantoja

muodostettaessa. EU:n vaikutusten arviointiprosesseihin Suomen tulisi osallistua aktiivisemmin ja aikaisemmin.

ETL tuo usein esiin lausunnoissaan monien säädösten yrityksille aiheuttaman hallinnollisen taakan, sekä lisäksi muita suoria tai epäsuoria vaikutuksia yritysten toimintaan, kustannuksiin ja muihin kilpailukykytekijöihin. Säädösten vaikutusten arvioinneissa toivomme lisää taloudellisten vaikutusten huomioonottoa, erityisesti ulottuen julkistalouden ja viranomaisvaikutusten lisäksi myös yksityisiin toiminnanharjoittajiin. Raportissa hyvin esiintuotu kustannushyöty -suhteen tarkka punninta on oleellista.

Sanallisten arvioiden ohella olisi kehitettävä myös numeerisia arviointitapoja. Käsillä olevan säädösesityksen/luonnoksen lisäksi olisi mahdollisuuksien mukaan arvioitava myös erilaisten kilpailevien toteutusvaihtojen vaikutuksia.

Taloudellisen arvioinnin syventäminen voinee edellyttää myös siihen erikoistuneen resurssin lisäämistä, myös MMM:ssä. Lainsäädännön arviointineuvoston suora rooli MMM:n hallinnonalan säädöshankkeissa ei nousse kovin merkittäväksi MMM:n säädösten ollessa usein melko yksityiskohtaista sektorisääntelyä. Lisäksi arviointineuvoston resurssit riittävät vain otosluonteiseen toimintaan.

Sidosryhmien osallistuminen valmisteluun toteutuu MMM:n hallinnonalalla pääsääntöisesti hyvin. Säädösten lisäksi tämä koskee myös elintarvikesektorilla yleisiä suunnitelmia ja ohjelmia. Sidosryhmien panosta voitaisiin edelleen parantaa mm. tuomalla alkuvaiheessa enemmän esiin vaihtoehtoisia ratkaisuja ja niiden vaikutusarvioita. Laajemmissa säädöshankkeissa myös sidosryhmät voisivat osallistua useammin myös aineistojen jakamiseen ja käytettävän tutkimustiedon arviointiin.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Pia Pohja'.

Pia Pohja
toimitusjohtaja